

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2019. szeptember 10.*

„Fellebbezés – Közös kül- és biztonságpolitika – Az Iráni Iszlám Köztársasággal szemben elfogadott korlátozó intézkedések – A fellebbező által annak következtében állítólagosan elszenvedett kár megtérítése, hogy a nevét felvették azon személyek és szervezetek listájára, akikre, illetve amelyekre a pénzeszközök és gazdasági erőforrások befagyasztása alkalmazandó – Kártérítési kereset – Az Európai Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapításához szükséges feltételek – »Valamely uniós jogszabály kellően súlyos megsértésének« fogalma – Értékelés – A »tulajdonban vagy ellenőrzés alatt álló társaság« fogalma – Indokolási kötelezettség”

A C-123/18. P. sz. ügyben,

a **HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH** (székhelye: Hamburg [Németország], képviseli: M. Schlingmann Rechtsanwalt)

fellebbezőnek,

az Európai Unió Bírósága alapokmányának 56. cikke alapján 2018. február 13-án benyújtott fellebbezése tárgyában,

a többi fél az eljárásban:

az **Európai Unió Tanácsa** (képviselek: J.-P. Hix és M. Bishop, meghatalmazotti minőségben)

alperes az elsőfokú eljárásban,

az **Európai Bizottság** (képviselek kezdetben: R. Tricot, M. Kellerbauer és C. Zadra, később: R. Tricot, C. Hödlmayr és C. Zadra, meghatalmazotti minőségben,

beavatkozó fél az elsőfokú eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, R. Silva de Lapuerta elnökhelyettes, J.-C. Bonichot, A. Prechal és M. Vilaras tanácselnökök, A. Rosas (előadó), Juhász E., M. Ilešič, J. Malenovský, L. Bay Larsen, C. G. Fernlund, P. G. Xuereb és N. J. Piçarra bírák,

főtanácsnok: G. Pitruzzella,

hivatalvezető: K. Malacek tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2018. november 26-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: német.

a főtanácsnok indítványának a 2019. március 5-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Fellebbezésével a HTTS Hanseatic Trade Trust & Shipping GmbH (a továbbiakban: HTTS) az Európai Unió Törvényszéke 2017. december 13-i HTTS kontra Tanács ítéletének (T-692/15, a továbbiakban: megtámadott ítélet, EU:T:2017:890) hatályon kívül helyezését kéri, amely ítélettel a Törvényszék elutasította a fellebbező által annak következtében állítólagosan elszenvedett kár megtérítése iránt benyújtott keresetet, hogy egyrészt az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 423/2007/EK rendelet 7. cikke (2) bekezdésének végrehajtásáról szóló, 2010. július 26-i 668/2010/EU tanácsi végrehajtási rendelet (HL 2010. L 195., 25. o.) felvette a felperes nevét az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló, 2007. április 19-i 423/2007/EK tanácsi rendelet (HL 2007. L 103., 1. o.) V. mellékletébe, és másrészt az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről és a 423/2007 rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2010. október 25-i 961/2010/EU tanácsi rendelet (HL 2010. L 281., 1. o.) felvette a felperes nevét a 961/2010 rendelet VIII. mellékletébe.

Jogi háttér

- 2 A 961/2010 rendelet „Pénzeszközök és gazdasági források befagyasztása” című IV. mellékletén belül található e rendelet 16. cikke, amelynek (2) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A VIII. mellékletben felsorolt személyekhez, szervezetekhez és szervekhez tartozó, azok tulajdonában vagy birtokában lévő, illetve az általuk ellenőrzött valamennyi pénzeszközt és gazdasági forrást be kell fagyasztani. A VIII. melléklet azon természetes és jogi személyeket, szervezeteket és szerveket tartalmazza, amelyekre a VII. melléklet nem vonatkozik, és amelyek [az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről és a 2007/140/KKBP közös álláspont hatályon kívül helyezéséről szóló, 2010. július 26-i 2010/413/KKBP tanácsi határozat (HL 2010. L 195., 39. o.; helyesbítés: HL 2010. L 197., 19. o.)] 20. cikke (1) bekezdése b) pontjának megfelelően úgy minősülnek, mint amelyek:

- a) Irán proliferációs veszéllyel járó nukleáris tevékenységeiben vagy az atomfegyverek hordozóeszközeinek Irán általi fejlesztésében – többek között a tiltott áruk és technológiák beszerzésében való részvétel által – közreműködnek, azzal közvetlen kapcsolatban állnak vagy ahhoz támogatást biztosítanak, illetve ilyen személyeknek, szervezeteknek vagy szerveknek – akár törvénytelen módon is – a tulajdonában vagy az ellenőrzése alatt állnak, vagy ezek nevében vagy utasítására járnak el;

[...]

- d) az Iráni Iszlám Köztársaság Tengerhajózási Társasága (IRISL) tulajdonában lévő vagy ellenőrzése alatt álló jogi személyek, szervezetek vagy szervek.

[...]”

A jogvita előzményei

- 3 A jogvita előzményeit a megtámadott ítélet 1–10. pontja az alábbiak szerint mutatta be:
- „1. A [HTTS] egy 2009 márciusában az egyetlen tagja, N. Bateni vezető által a német jog szerint alapított társaság. A HTTS hajózási ügynökként és tengeri hajók műszaki kezelőjeként tevékenykedik.
 2. A jelen ügy az Iráni Iszlám Köztársasággal szemben nyomásgyakorlás céljából bevezetett korlátozó intézkedések sorába illeszkedik, amely intézkedések arra irányulnak, hogy Irán abbahagyja az atomfegyverek elterjedésének veszélyével járó tevékenységeket és az atomfegyverek célba juttatására szolgáló rendszerek fejlesztését (a továbbiakban: az atomfegyverek elterjedése). Pontosabban azon ügyek közé tartozik, amelyek egy hajózási társasággal, az [IRISL-lel], valamint az e társasághoz állítólagosan kapcsolódó természetes vagy jogi személyekkel szemben hozott intézkedésekre vonatkoznak, amely személyek között az Európai Unió Tanácsa szerint szerepel a HTTS és két másik hajózási társaság, a Hafize Darya Shipping Lines (a továbbiakban: HDSL) és a Safiran Pyam Darya Shipping Lines (a továbbiakban: SAPID).
 3. A HTTS nevét [a 423/2007 rendelet] V. mellékletében foglalt korlátozó intézkedésekkel érintett személyek, szervezetek és szervek listáira először 2010. július 26-án vették fel, [a 668/2010 végrehajtási rendelet] hatálybelépését követően. E felvétellel szemben nem indítottak megsemmisítés iránti keresetet. A HTTS nevének [a 961/2010 rendelet] VIII. mellékletében foglalt, korlátozó intézkedésekkel érintett személyek, szervezetek és szervek listáira néhány hónappal később az említett rendelettel történő felvételét azonban a HTTS megtámadta, és a Törvényszék – amely úgy ítélte meg, hogy a felvétel jogi indokolása elégtelen volt – megsemmisítette (lásd a későbbi 5. pontot).
 4. A 668/2010 rendeletben a HTTS neve felvételének indoka elsősorban az volt, hogy »[a] HDSL képviselőjét lát[t]a el Európában«. A 961/2010 rendeletben az az indok szerepelt, hogy »[a]z IRISL irányítása alatt áll[t], és/vagy annak nevében jár[t] el«.
 5. A Törvényszék a 2011. december 7-i HTTS kontra Tanács ítéletében (T-562/10, EU:T:2011:716) megsemmisítette a 961/2010 rendeletet az e társaságot érintő részében, de csak 2012. február 7-i hatállyal, annak érdekében, hogy a Tanács számára időközben lehetővé tegye a HTTS nevének újbóli felvételére vonatkozó indokolás kiegészítését. E tekintetben a Törvényszék ugyanis úgy ítélte meg, hogy a 961/2010 rendelet azonnali hatállyal való megsemmisítése az e rendelettel az Iráni Iszlám Köztársasággal szemben hozott korlátozó intézkedések hatékonyságát súlyosan és helyrehozhatatlanul károsíthatná, mivel [»]nem lehet kizárni, hogy az ügy érdemét tekintve a korlátozó intézkedések felperessel szembeni elrendelése mindazonáltal igazoltnak bizonyulhat[«] (2011. december 7-i HTTS kontra Tanács ítélet, T-562/10, EU:T:2011:716, 41. és 42. pont).
 6. A 2011. december 7-i HTTS kontra Tanács ítélet meghozatalát (T-562/10, EU:T:2011:716) követően a felperes nevét a Tanács később többször felvette, amit a felperes minden alkalommal megtámadott, és a Törvényszék ezt követően minden alkalommal megsemmisített a 2013. június 12-i HTTS kontra Tanács ítéletben (T-128/12 és T-182/12, nem tették közzé, EU:T:2013:312) és a 2015. szeptember 18-i HTTS és Bateni kontra Tanács ítéletben (T-45/14, nem tették közzé, EU:T:2015:650).
 7. Ebben a szakaszban egyébiránt emlékeztetni kell arra, hogy a 2013. szeptember 16-i Islamic Republic of Iran Shipping Lines és társai kontra Tanács ítéletben (T-489/10, EU:T:2013:453) a Törvényszék szintén megsemmisítette az IRISL és más hajózási társaságok, többek között a HDSL és a SAPID nevének a listákra történő felvételét, arra hivatkozással, hogy a Tanács által kifejtettek

nem igazolták az IRISL nevének listára történő felvételét, és következésképpen nem igazolhatták az azon egyéb hajózási társaságokra vonatkozó korlátozó intézkedések elfogadását és fenntartását sem, amelyeket az IRISL-lel való kapcsolatuk miatt vettek fel a listákra.

8. A felperes 2015. július 23-i levelében kártérítési kérelmet intézett a Tanácshoz azon kár miatt, amelyről úgy vélte, hogy nevének az IRISL tevékenységéhez kötődő személyek listáira történő első, majd azt követő felvétele[i] miatt szenvedett el.
9. E kártérítés iránti kérelemben a felperes a vagyoni és nem vagyoni kár megtérítéséhez való jogát érvényesítette, amelyet elszenvadni vélt nem csupán a jelen jogvita tárgyát képező, a 668/2010 és 961/2010 rendelet által előírt, listákra történő felvétel miatt, hanem a listákra történő későbbi ismételt felvételek miatt is (lásd a fenti 6. pontot). Így a 2010. július 26. és 2015. szeptember 18. közötti időszakra igényelt vagyoni kár teljes összege 11 928 939 euró és a nem vagyoni kár összege 250 000 euró volt.
10. A Tanács 2015. október 16-i levelében elutasította e kérelmet.”

A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

- 4 A Törvényszék Hivatalához 2015. november 25-én benyújtott keresetlevelével a HTTS keresetet terjesztett elő annak érdekében, hogy a Törvényszék kötelezze a Tanácsot 2 516 221,50 euró felperes részére történő megfizetésére azon vagyoni és nem vagyoni kár megtérítéseként, amelyet a felperes a nevének a 423/2007 rendelet V. mellékletében és a 961/2010 rendelet VIII. mellékletében szereplő listákra (a továbbiakban: vitatott listák) történő felvétele miatt szenvedett el.
- 5 A Törvényszék Hivatalához 2016. április 5-én benyújtott beadványával az Európai Bizottság kérte, hogy a Tanács kérelmeinek támogatása végett beavatkozhatson. A Törvényszék hetedik tanácsának elnöke 2016. május 13-án helyt adott e kérelemnek.
- 6 Keresetlevelében a HTTS az indokolási kötelezettség megsértésére, illetve a vitatott listákra történő felvételét igazoló tárgyi feltételek megsértésére alapított két jogalapra hivatkozott.
- 7 Ami a Törvényszék által elsőként vizsgált második jogalapot illeti, a Törvényszék a megtámadott ítélet 44–46. pontjában először is rámutatott arra, hogy egy nem állami szervezetet érintő korlátozó intézkedés önmagában nem a Tanács büntető vagy közigazgatási szankció jellegű, e szervezettel szemben elfogadott önálló aktusa, hanem az EUMSZ 215. cikk (2) bekezdése értelmében olyan szükséges intézkedés, amely lehetővé teszi az Európai Unió számára, hogy fokozatosan megvalósítsa a nemzetközi kapcsolatokban elérni kívánt konkrét eredményt, jelen esetben nevezetesen az Iráni Iszlám Köztársaság atomfegyverek elterjedésével járó tevékenységének megszüntetését, és hogy a következetes ítélkezési gyakorlat szerint a béke és a nemzetközi biztonság fenntartásának átfogóbb célkitűzése, összhangban az Unió külső tevékenységének az EUSZ 21. cikkben meghatározott céljaival, igazolhatja a bizonyos gazdasági szereplőket érintő, ezen alapvető célkitűzés megvalósítása érdekében az Unió által elfogadott aktusok végrehajtásából eredő, akár jelentős negatív következményeket.
- 8 Ezt követően a megtámadott ítélet 47. pontjában a Törvényszék először is megállapította, hogy a HTTS kereskedelmi tevékenységébe a pénzeszközök befagyasztásából eredően történő beavatkozás nem tekinthető automatikusan az Unió szerződésen kívüli felelőssége megállapítása forrásának, és hogy e felelősség megállapításához szükséges, hogy az uniós bíróság megállapítsa az érintett intézmény részéről a kirívó és nem kimenthető mulasztást vagy nyilvánvaló értékelési hiba fennállását a HTTS és a többi érintett társaság, mint például elsősorban az IRISL közötti állítólagos kapcsolat fennállására vonatkozóan.

- 9 Másodszer, a Törvényszék a megtámadott ítélet 48. pontjában kifejtette, hogy még a Tanács egy vagy több – a HTTS által hivatkozott károk okaként megjelenő – aktusának esetleges megsemmisítése sem minősül a Tanács által elkövetett kellően súlyos jogsértés megdönthetetlen bizonyítékának, amely lehetővé tenné az Unió felelősségének *ipso iure* megállapítását.
- 10 Harmadszor, a megtámadott ítélet 49–51. pontjában a Törvényszék rámutatott arra, hogy ahogyan a felperes a kontradiktórius eljárás elvének tiszteletben tartásával bizonyíthatja a kárának mértékét és jelentőségét a kár bekövetkezését követő bizonyítékok igénybevételével, úgy az alperes intézmény számára is biztosítani kell annak lehetőségét, hogy a saját maga kimentésére minden olyan releváns körülményre hivatkozhat, amely azt megelőzően következett be, hogy az EUMSZ 268. cikk alapján benyújtották volna a keresetet az uniós bírósághoz. Egy ilyen lehetőség különösen indokolt a közös kül- és biztonságpolitika területén (KKBP), amely a többek között arra hivatott szabályok és eljárások hatálya alá tartozik, hogy figyelembe vegyék az Unió nemzetközi fellépésének tárgyaként szolgáló ténybeli és jogi helyzet időbeli alakulását. Ennek megfelelően a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az érintett intézmény által egy kártérítési kereset keretében felhívott és e kereset benyújtását megelőzően bekövetkezett körülmények hatástalan jelleggel történő felruházása súlyosan akadályozná az uniós intézményekre ruházott azon hatáskörök hatékony gyakorlását, hogy a KKBP keretében a pénzeszközök befagyasztásáról szóló intézkedéseket fogadjanak el.
- 11 A megtámadott ítélet 52. pontjában a Törvényszék hozzátette, hogy a 2011. december 7-i HTTS kontra Tanács ítéletben (T-562/10, EU:T:2011:716) azért nem semmisítette meg azonnali hatállyal a 961/2010 rendeletet, mivel nem lehetett „kizárni, hogy az ügy érdemét tekintve a korlátozó intézkedések felperessel szembeni elrendelése mindazonáltal igazoltnak bizonyulhat”.
- 12 E megfontolásokra tekintettel a Törvényszék megállapította, hogy nem hagyhatta figyelmen kívül a Tanács által a saját kimentése érdekében annak bizonyítása céljából hivatkozott releváns indokokat és bizonyítékokat, hogy az Unió szerződésen kívüli felelőssége megállapításának azon feltétele, amely szerint fenn kell állnia valamely uniós jogszabály kellően súlyos megsértésének, nem teljesült.
- 13 Így a releváns körülmények annak megállapítása érdekében lefolytatott vizsgálata keretében, hogy a HTTS vitatott listákra történő felvétele a Tanács által elkövetett, a HTTS és a többi iráni hajózási társaság közötti kapcsolatok jellegének megítélésével kapcsolatos kirívó és nem kimenthető mulasztásnak vagy nyilvánvaló értékelési hibának tekinthető-e, a Törvényszék a megtámadott ítélet 55–60. pontjában megállapította, hogy az „egy másik szervezet tulajdonában vagy ellenőrzése alatt álló” társaság fogalma olyan helyzetre vonatkozik, amelyben a szóban forgó állam atomfegyverek elterjedésével járó tevékenységében részt vevő természetes vagy jogi személy befolyást tud gyakorolni egy másik olyan vállalkozás kereskedelmi választásaira, amellyel kereskedelmi kapcsolatot tart fenn, az e két gazdasági szervezet közötti bármely jogi kapcsolat, tulajdoni viszony vagy a tőkében való részesedés hiányában is. E tekintetben a Törvényszék emlékeztetett azon ítélkezési gyakorlatra, amely szerint valamely szervezet „tulajdonban vagy ellenőrzés alatt álló” minőségét a Tanácsnak esetenként kell értékelni, különösen a szóban forgó tulajdonban állás mértéke vagy ellenőrzés intenzitásának függvényében. A jelen ügyben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Tanács által hivatkozott bizonyítékok – különösen az a körülmény, hogy a HTTS vezetője korábban az IRISL jogi vezetője volt, valamint a HTTS és az IRISL Europe GmbH közös címe – kellően pontos és egybeváogó valószínűsítő körülményeknek minősülnek, amelyek lehetővé teszik annak megállapítását, hogy a HTTS – legalábbis valószínűleg – az IRISL irányítása alatt állt, vagy annak nevében járt el. Következésképpen a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Tanács a szóban forgó, pénzeszközök befagyasztására vonatkozó intézkedés elfogadásával nem követett el kirívó és nem kimenthető mulasztást vagy nyilvánvaló értékelési hibát a HTTS és az IRISL közötti kereskedelmi kapcsolatok terjedelmére vonatkozóan.
- 14 Végül, ami a HTTS vitatott listákra történő felvételei igazolásának állítólagos hiányát illeti, miután a 2013. szeptember 16-i Islamic Republic of Iran Shipping Lines és társai kontra Tanács ítélet (T-489/10, EU:T:2013:453) megsemmisítette az IRISL, a HDSL és a SAPID nevének a vonatkozó listákra történő felvételéről szóló jogi aktusokat, a megtámadott ítélet 62. és 63. pontjában a

Törvényszék úgy ítélte meg, hogy egyrészt az említett megsemmisítés önmagában nem elegendő annak bizonyítására, hogy a HTTS nevének a vitatott listákra történő felvételei olyan kellően súlyos jogellenességet valósítottak meg, amely jellegénél fogva megalapozza az Unió szerződésen kívüli felelősségét. Másrészt a Törvényszék megállapította, hogy a HTTS nevének a vitatott listákra történő felvétele lényegében az Egyesült Nemzetek Szervezete Biztonsági Tanácsa szankcióbizottságának a jelentésén alapult, amely megállapította, hogy az IRISL három alkalommal nyilvánvalóan megsértette a Biztonsági Tanács 2007. március 24-i 1747. (2007) sz. határozatával bevezetett fegyverembargót. Márpedig a Törvényszék úgy vélte, hogy e jelentés következtetéseire tekintettel azt a megállapítást, hogy az IRISL részt vesz az Iráni Iszlám Köztársaságnak az atomfegyverek elterjedésével járó tevékenységében, nem lehet nyilvánvalóan tévesnek tekinteni.

- 15 E megfontolásokra tekintettel a Törvényszék a második jogalapot elutasította.
- 16 Az első jogalap vizsgálatának keretében a Törvényszék elutasította a felperes nevének a 961/2010 rendelet VIII. mellékletébe történő felvétele indokolásának hiányára alapított felperesi érvet. A megtámadott ítélet 88. pontjában először a 2007. július 11-i Sison kontra Tanács ítéletre (T-47/03, nem tették közzé, EU:T:2007:207, 238. pont) hivatkozva emlékeztetett arra, hogy főszabály szerint valamely aktus indokolásának elégtelen volta nem olyan jellegű, hogy az Unió felelősségét megalapozza.
- 17 Ezt követően a megtámadott ítélet 89. és 90. pontjában a Törvényszék lényegében megállapította, hogy mivel a Tanács a magatartása jogszerűségének bizonyítása érdekében a kártérítési kereset benyújtásáig bekövetkezett valamennyi körülményre hivatkozhat, a HTTS vitatott listákra történő felvételét a Tanács által az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 2010/413/KKBP határozat módosításáról szóló, 2012. január 23-i 2012/35/KKBP határozatában (HL 2012. L 19., 22. o.) hivatkozott indokok fényében kell vizsgálni, amely határozat fenntartotta a felperes nevét a 2010/413 határozat mellékletét képező listán. A Törvényszék szerint a Tanács által a 2012/35 határozatban hivatkozott kiegészítő indokok lehetővé tették a felperes számára azon okok megértését, amelyek miatt a nevét felvették a vitatott listákra.
- 18 E megfontolásokra tekintettel a Törvényszék az első jogalapot, és ennél fogva a HTTS keresetét teljes egészében elutasította.

A felek kérelmei a Bíróság előtt

- 19 A HTTS azt kéri, hogy a Bíróság:
- helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;
 - kötelezze a Tanácsot a fellebbező nevének listákra történő felvétele miatti vagyoni és nem vagyoni károk után 2 516 221,50 euró összegű kártérítés, valamint 2015. október 17-től kezdődően a kártérítés teljes megfizetéséig az Európai Központi Bank (EKB) által az irányadó refinanszírozási műveletekre megállapított kamat két százalékponttal növelt mértékének megfelelő késedelmi kamat megfizetésére;
 - a Tanácsot kötelezze a költségek viselésére.
- 20 A Tanács azt kéri, hogy a Bíróság:
- utasítsa el a fellebbezést;
 - másodlagosan utalja vissza az ügyet döntéshozatalra a Törvényszék elé;

- másodlagosan utasítsa el a keresetet, és
 - a fellebbezőt kötelezze a költségek viselésére.
- 21 A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság:
- a fellebbezést teljes egészében utasítsa el;
 - másodlagosan, a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezése esetén utasítsa el a keresetet, és
 - a HTTS-t kötelezze a költségek viselésére.

A fellebbezésről

- 22 Fellebbezésének alátámasztása érdekében a fellebbező négy jogalapra hivatkozik.

Az első jogalapról

A felek érvei

- 23 A HTTS arra hivatkozik, hogy a Törvényszék – különösen a megtámadott ítélet 49. és 50. pontjában – tévesen alkalmazta a jogot annak megállapításával, hogy a Tanács a HTTS nevének a vitatott listákra történő felvételekor rendelkezésre nem álló információkra és körülményekre is hivatkozhat annak bizonyítása érdekében, hogy nem követte el valamely uniós jogszabály olyan súlyos megsértését, amely megalapozná az Unió szerződésen kívüli felelősségét. A fellebbező szerint ugyanis a Törvényszéknek a szóban forgó korlátozó intézkedések elfogadásának időpontjára tekintettel kell megítélnie, hogy a szokásosan elővigyázatos és gondos igazgatási szerv ugyanolyan módon járt volna-e el, mint a Tanács a jelen ügyben.
- 24 A HTTS hozzáteszi, hogy az Unió KKBP keretében folytatott tevékenységének és célkitűzéseinek sajátosságai nem igazolhatják ettől eltérő megközelítést. Így az intézmények magatartása még e területen is megalapozhatja az Unió szerződésen kívüli felelősségét, mivel ezen intézményeknek tiszteletben kell tartaniuk a jogállamiság elveit, valamint az alapvető jogokat.
- 25 A HTTS ezenfelül azt rója fel a Törvényszéknek, hogy az nem vette figyelembe a 2017. május 30-i Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ítéletet (C-45/15 P, EU:C:2017:402), amely alátámasztja a felperes érveinek megalapozottságát. Ebben az ítéletben a Bíróság ugyanis úgy ítélte meg, hogy a Tanács nem orvosolhatja több év elteltével új bizonyítékok benyújtásával a Tanácsra háruló azon kötelezettséget, hogy vitatás esetén megjelölje a természetes vagy jogi személyekkel szembeni korlátozó intézkedések elfogadásának indokait alátámasztó információkat vagy bizonyítékokat.
- 26 A fellebbező végül azt állítja, hogy a Törvényszéknek figyelembe kellett volna vennie a Tanács által a 2013. június 12-i HTTS kontra Tanács ítélet (T-128/12 és T-182/12, nem tették közzé, EU:T:2013:312) alapjául szolgáló ügyek keretében tett kijelentéseket is, amelyekből kitűnik, hogy ezen intézmény a 2012-es év elején nem rendelkezett azokkal az információkkal, amelyekre a Törvényszék előtti kereset keretében a saját maga kimentésére hivatkozik annak bizonyítása érdekében, hogy nem teljesül az Unió szerződésen kívüli felelőssége megállapításának első feltétele.
- 27 A Tanács a válaszában előadja, hogy a Törvényszék helyesen állapította meg, hogy mivel a kártérítési keresetet a hivatkozott kárt okozó esemény bekövetkeztétől számított öt éven belül lehet benyújtani, az érintett intézmény jogosult arra, hogy az említett határidőn belül a saját maga kimentésére a kereset benyújtását megelőzően bekövetkezett valamennyi körülményre hivatkozzon annak bizonyítása

érdekében, hogy nem követte el valamely uniós jogszabály kellően súlyos megsértését, ugyanúgy, ahogyan a felperes a kárának mértékét és jelentőségét a kár bekövetkezését követő bizonyítékok alapján is bizonyíthatja.

- 28 Az ezzel ellentétes álláspont ezen intézmény szerint súlyosan akadályozná a KKBP terén az uniós intézményekre ruházott, az e politika végrehajtásához szükséges korlátozó intézkedések elfogadására vonatkozó hatáskörök hatékony gyakorlását.
- 29 Ami a HTTS azon érvét illeti, amely szerint a Törvényszék állítólag megsértette a jogállamiság elveit, a Tanács arra hivatkozik, hogy – amint azt a Törvényszék a megtámadott ítélet 50. pontjában megállapította – az uniós bíróságok ezen elvek tiszteletben tartása mellett figyelembe vehetik az azzal kapcsolatos sajátos körülményeket, hogy ezeket az intézkedéseket a KKBP-határozatok végrehajtása érdekében fogadták el.
- 30 Végül azon érvet illetően, amelyet a HTTS az állítása szerint a 2017. május 30-i *Safa Nicu Sepahan* kontra Tanács ítéletből (C-45/15 P, EU:C:2017:402) vezet le, a Tanács szerint ezen ítéletből nem következik az, hogy a Törvényszék ne vehetné figyelembe a szóban forgó felvételekről szóló határozatok elfogadása után bekövetkezett körülményeket annak értékelésekor, hogy fennáll-e valamely uniós jogszabály kellően súlyos megsértése. A Tanács különösen azt állítja, hogy amennyiben a korlátozó intézkedéseket az ezen intézkedésekkel érintett személyek magatartása indokolja, e személyeket még akkor sem illeti meg kártérítési igényjogosultság, ha az intézmény az említett intézkedések elfogadásának időpontjában még nem ismerte e tényeket, és ezen intézkedések megsemmisítését éppen ez indokolta. A Tanács szerint mindezt még inkább igazolja, ha a korlátozó intézkedésekkel érintett személy ismerte vagy e személynek ismernie kellett a szóban forgó tényeket.
- 31 A Bizottság lényegében egyetért a fegyveregyenlőség elvének tiszteletben tartására vonatkozó tanácsi érvekkel, amelyek igazolják, hogy ezen intézmény hivatkozhat a HTTS vitatott listákra történő felvételének időpontját követően bekövetkezett körülményekre. Ami különösen a 2017. május 30-i *Safa Nicu Sepahan* kontra Tanács ítélet (C-45/15 P, EU:C:2017:402) értelmezését illeti, a Bizottság hozzáteszi, hogy a HTTS ezen ítélet 40. pontjára való hivatkozása helytelen, mivel a Bíróság e pontban nem a kártérítési kereset megalapozottságának értékelése szempontjából releváns időpontról, hanem azon kérdésben foglalt állást, hogy az említett ügyben fennállt-e valamely uniós jogszabály kellően súlyos megsértése.

A Bíróság álláspontja

- 32 A Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapításához több feltétel együttes teljesülése szükséges, nevezetesen a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető valamely jogszabály kellően súlyos megsértésének fennállása, a kár tényleges jellege, valamint az aktus kibocsátóját terhelő kötelezettség megsértése és a sérelmet szenvedett személyek kára közötti okozati összefüggés fennállása (lásd ebben az értelemben: 2003. július 10-i Bizottság kontra *Fresh Marine* ítélet, C-472/00 P, EU:C:2003:399, 25. pont; 2012. április 19-i *Artogodan* kontra Bizottság ítélet, C-221/10 P, EU:C:2012:216, 80. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2018. december 13-i Európai Unió kontra *Kendrion* ítélet, C-150/17 P, EU:C:2018:1014, 117. pont).
- 33 Ami különösen a jelen fellebbezésben egyedül érintett első feltételt illeti, a Bíróság pontosította, hogy a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető jogszabály kellően súlyos megsértése akkor állapítható meg, ha együtt jár a mérlegelési jogkörre vonatkozóan előírt korlátoknak az érintett intézmény általi nyilvánvaló és jelentős mértékű megsértésével, és e vonatkozásban figyelembe kell venni többek között a megoldandó helyzetek összetettségét, a megsértett szabály egyértelműségének és pontosságának fokát, valamint a megsértett szabály által az uniós intézmény részére biztosított mérlegelési mozgástér

terjedelmét (lásd ebben az értelemben: 2007. április 19-i Holcim (Deutschland) kontra Bizottság ítélet, C-282/05 P, EU:C:2007:226, 50. pont; 2017. május 30-i Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ítélet, C-45/15 P, EU:C:2017:402, 30. pont).

- 34 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy valamely uniós jogszabály kellően súlyos megsértésének követelménye – amint arra a főtanácsnok az indítványának 20. pontjában rámutatott – abból a szükségszerűségből ered, hogy mérlegelni kell egymással szemben egyrészt a magánszemélyek számára az intézmények jogellenes cselekményeivel szemben biztosított védelmet, másrészt pedig azt a mozgásteret, amelyet az intézmények számára el kell ismerni ahhoz, hogy ne bénuljon meg a működésük. E mérlegelés fokozott jelentőséggel bír a korlátozó intézkedések területén, ahol az információk rendelkezésre állásával kapcsolatban a Tanács által tapasztalt akadályok különösen nehezé teszik az általa végzendő értékelést.
- 35 E megfontolások fényében kell megvizsgálni, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta-e a jogot, amikor – különösen a megtámadott ítélet 49. és 50. pontjában – úgy ítélte meg, hogy a Tanács a kártérítési kereset benyújtása előtt felmerült valamennyi releváns körülményre hivatkozhat annak bizonyítása érdekében, hogy nem követte el valamely uniós jogszabály olyan kellően súlyos megsértését, amely megalapozná az Unió szerződésen kívüli felelősségét. Konkrétabban meg kell vizsgálni, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta-e a jogot annak megengedésével, hogy a Tanács ezen összefüggésben olyan bizonyítékokra hivatkozzon, amelyeket a HTTS vitatott listákra történő felvételekor nem vett figyelembe.
- 36 Amint az a jelen ítélet 32. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatból kitűnik, az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapításához szükséges első feltétel akkor teljesül, ha egyrészt a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető uniós jogszabály megsértésére kerül sor, másrészt pedig e jogsértés kellően súlyos.
- 37 Ami e feltétel első részét illeti, emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a megsemmisítés iránti kereset keretében a megtámadott jogi aktus jogszerűségét az aktus meghozatalának időpontjában fennálló ténybeli és jogi elemek függvényében kell megvizsgálni (2013. július 18-i Schindler Holding és társai kontra Bizottság ítélet, C-501/11 P, EU:C:2013:522, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2015. szeptember 3-i Inuit Tapiriit Kanatami és társai kontra Bizottság ítélet, C-398/13 P, EU:C:2015:535, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 38 Márpedig az EUM-Szerződésben meghatározott jogorvoslati rendszer mögötti, koherenciával kapcsolatos szempontok megkövetelik, hogy ne térjenek el egymástól a kereset típusának függvényében azok a módszerek, amelyek alkalmazásával az uniós intézmények jogi aktusainak vagy magatartásának jogszerűségét vizsgálják.
- 39 A kártérítési kereset keretében tehát az Unió szerződésen kívüli felelősségének megalapozására alkalmas jogi aktus vagy magatartás jogellenességét szintén az említett aktus elfogadásának vagy a magatartás tanúsításának időpontjában fennálló jogi és ténybeli körülményekre tekintettel kell értékelni.
- 40 Ezt a következtetést nem kérdőjelezi meg az állandó ítélkezési gyakorlat, amelyet lényegében a megtámadott ítélet 42. pontjában a Törvényszék felidéz, és amelyből az következik, hogy a kártérítési kereset önálló kereseti forma, amely a keresetek rendszerében saját funkciót tölt be, és sajátos tárgyára figyelemmel meghatározott feltételekkel vehető igénybe (lásd ebben az értelemben: 2004. március 23-i Ombudsman kontra Lamberts ítélet, C-234/02 P, EU:C:2004:174, 59. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ezen autonómia ugyanis nem változtat azon, hogy egy ilyen kereset megalapozottságának értékelése érdekében az uniós bíróság feladata a kárt okozó uniós intézmény vagy szerv által tanúsított magatartás jogszerűségének elemzése (lásd ebben az értelemben: 2004. március 23-i Ombudsman kontra Lamberts ítélet, C-234/02 P, EU:C:2004:174, 60. és 61. pont).

- 41 Mivel a Törvényszék 2011. december 7-i HTTS kontra Tanács ítélete (T-562/10, EU:T:2011:716) megsemmisítette a 961/2010 rendeletet, és ezen ítélet a megszabott határidőn belül benyújtott fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett, meg kell állapítani, hogy e rendelet tekintetében teljesült az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapításához szükséges első feltétel első része (lásd ebben az értelemben: 2006. június 1-jei P & O European Ferries (Vizcaya) és Diputación Foral de Vizcaya kontra Bizottság ítélet, C-442/03 P és C-471/03 P, EU:C:2006:356, 41–45. pont).
- 42 Ami az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapításához szükséges első feltétel második részét illeti, a jelen ítélet 33. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból emellett az következik, hogy az Unió szerződésen kívüli felelőssége kizárólag akkor állapítható meg, ha az érintett intézmény a mérlegelési jogkörének korlátait nyilvánvalóan és súlyosan túllépte. Ezen ítélkezési gyakorlatból emellett az is kiténik, hogy annak értékelésekor, hogy az uniós jogszabály megsértése kellően súlyos-e, az uniós bíróság figyelembe veszi többek között a szabályozandó helyzetek összetettségét, a jogszabályszövegek alkalmazásának vagy értelmezésének nehézségeit, és különösképpen azt a mérlegelési mozgásteret, amellyel a kérdéses jogi aktus kibocsátója rendelkezik.
- 43 Ebből következően kizárólag olyan szabálytalanság megállapítása alapozhatja meg az Unió szerződésen kívüli felelősségét, amelyet a szokásosan elővigyázatos és gondos igazgatási szerv hasonló körülmények között nem követett volna el.
- 44 Meg kell állapítani, hogy a jelen ítélet 42. pontjában felsorolt és az uniós jogszabály kellően súlyos megsértésének értékelésekor figyelembe veendő szempontok mindegyike arra az időpontra vonatkozik, amikor a szóban forgó intézmény a határozatot elfogadta, illetve a magatartást tanúsította.
- 45 E körülmények között meg kell állapítani, hogy az uniós jogszabály szóban forgó intézmény általi megsértése súlyosságának az ítélkezési gyakorlat által megkövetelt foka, mivel az elválaszthatatlan e jogsértéstől, nem értékelhető az említett jogsértés megvalósulásának időpontjától eltérő időpontra tekintettel.
- 46 Ebből következik, hogy valamely uniós jogszabály kellően súlyos megsértésének fennállását szükségképpen azon körülmények alapján kell értékelni, amelyek között az intézmény e konkrét időpontban eljár.
- 47 A fentiekből következik továbbá, hogy az intézmény a kellően súlyos jogsértés fennállásának vitatása érdekében kizárólag a szóban forgó jogi aktus elfogadásakor figyelembe vett körülményekre hivatkozhat.
- 48 Végül hangsúlyozni kell, hogy amennyiben az intézmény a szóban forgó határozat elfogadása során figyelembe nem vett bármely releváns körülményre hivatkozhatna annak bizonyítása érdekében, hogy nem követte el valamely uniós jogszabály olyan kellően súlyos megsértését, amely megalapozza az Unió szerződésen kívüli felelősségét, a kártérítési kereset eredménye a benyújtásának időpontja szerint változna. Az uniós intézmények magatartása következtében elszenvedett károk megtérítése ebben az összefüggésben ugyanis attól függene, hogy a szóban forgó határozat elfogadásakor figyelembe nem vett körülmények lehetővé tennék-e az e határozatot kibocsátó intézmény számára, hogy igazolja eljárását a kártérítési kereset benyújtására nyitva álló, az Európai Unió Bírósága alapokmánya 46. cikkének első bekezdésében előírt ötéves időszak alatt.
- 49 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy az e rendelkezésben előírt elévülési időnek nem ez a célja. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint e határidőnek az a rendeltetése, hogy egyrészt biztosítsa a károsult jogainak védelmét, mivel az esetleges keresetindításhoz szükséges információk összegyűjtéséhez elegendő idővel kell rendelkeznie, másrészt pedig hogy megakadályozza azt, hogy a károsult határozatlan ideig késlekedhessen kártérítéshez fűződő jogának gyakorlásával (2012. november 8-i Evropaiki Dynamiki kontra Bizottság ítélet, C-469/11 P, EU:C:2012:705, 33. és 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 50 Márpedig ha a szóban forgó határozat elfogadását vagy magatartás tanúsítását követő időmúlás nehezebbé tenné annak bizonyítását, hogy valamely uniós jogszabály érintett intézmény általi megsértése kellően súlyos volt, az veszélyeztethetné a károsult jogainak védelmét, akinek az esetleges keresetindításhoz szükséges információk összegyűjtéséhez elegendő idővel kell rendelkeznie.
- 51 A fenti megfontolások összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 49. és 50. pontjában lényegében úgy ítélte meg, hogy a Tanács a HTTS vitatott listákra történő felvételekor figyelembe nem vett bármely releváns körülményre hivatkozhat annak bizonyítása érdekében, hogy nem követte el valamely uniós jogszabály olyan kellően súlyos megsértését, amely megalapozza az Unió szerződésen kívüli felelősségét.
- 52 A Tanács állításával ellentétben e következtetést nem kérdőjelezi meg a KKBP sajátosságai.
- 53 Egyrészt ugyanis, amint arra a főtanácsnok az indítványának 23. pontjában rámutatott, a Bíróság már alkalmazta e területen az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapítására vonatkozó, a jelen ítélet 32. pontjában felidézett feltételeket (2017. május 30-i Safa Nicu Sepahan kontra Tanács ítélet, C-45/15 P, EU:C:2017:402). Másrészt a jelen ítélet 33. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a szabályozandó helyzetek összetettségét, valamint az említett területre vonatkozó és a Tanács által a szóban forgó jogi aktus elfogadása keretében alkalmazott uniós jogszabályok alkalmazásával vagy értelmezésével kapcsolatos nehézségeket figyelembe veszik az intézmény magatartásának annak megállapítása céljából történő értékelésekor, hogy az elkövette-e valamely uniós jogszabály kellően súlyos megsértését.
- 54 Az említett következtetést egyébiránt a Tanács azon érve sem kérdőjelezi meg, amely szerint – mivel a kártérítési kereset az állítólagos kárt okozó esemény bekövetkezésétől számított öt éven belül nyújtható be – a felperes az öt ért kár bekövetkezését követő bizonyítékokat is igénybe vehet e kár mértékének és jelentőségének alátámasztása érdekében.
- 55 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a „kellően súlyos jogsértés” és a „kár” fogalma két különálló fogalom, amelyek különböző idősíkokban helyezkednek el, így azok nem téveszthetők össze. Míg ugyanis a „kellően súlyos jogsértés” – amint az a jelen ítélet 33–50. pontjából következik – a jogi aktus elfogadásának vagy a szóban forgó jogellenes magatartás tanúsításának időpontjára vonatkozó statikus fogalom, addig a „kár” fogalma a jellegénél fogva dinamikus fogalom, mivel egyrészt elképzelhető, hogy a kár a jogi aktus elfogadását vagy a jogellenes magatartás tanúsítását követően jelentkezik, másrészt a kár mértéke idővel változhat.
- 56 Ebből következik, hogy az első jogalapnak helyt kell adni.

A második jogalapról

A felek érvei

- 57 Második jogalapjával a HTTS azt vitatja, hogy a Törvényszék őt az IRISL „tulajdonában vagy ellenőrzése alatt álló” társaságként minősítette.
- 58 A HTTS először is azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 56. pontjában úgy ítélte meg, hogy nem kell figyelembe venni a fellebbező és az IRISL közötti tulajdoni viszonyokat annak meghatározásakor, hogy a fellebbező az IRISL „tulajdonában vagy ellenőrzése alatt álló” társaság-e. Egyébiránt a 423/2007 és a 961/2010 rendelet nem teszi lehetővé olyan szervezet listára való felvételét, amely csak annyit tett, hogy az IRISL nevében járt el.

- 59 Ezt követően a Tanács által figyelembe vett és a megtámadott ítélet 59. pontjában felsorolt körülményeket illetően a HTTS egyrészt kifejti, hogy azok nem teszik lehetővé annak bizonyítását, hogy a fellebbező az IRISL „tulajdonában vagy ellenőrzése alatt áll”. Másrészt a HTTS előadja, hogy a Tanács nem rendelkezett ezekkel az információkkal a felperes neve vitatott listákra történő felvételének időpontjában. E tekintetben emlékeztet arra, hogy a 2013. szeptember 6-i Bateni kontra Tanács ítéletben (T-42/12 és T-181/12, nem tették közzé, EU:T:2013:409) a Törvényszék megállapította, hogy az ezen ügyben megtámadott jogi aktusok elfogadásakor a Tanács rendelkezésére álló információk a legcsekélyebb utalást sem tartalmazták az IRISL általi állítólagos ellenőrzés jellegére vagy a HTTS által az IRISL nevében végzett tevékenységekre vonatkozóan.
- 60 A HTTS végül hangsúlyozza, hogy míg a Törvényszék jogszerűnek tekintette, hogy a Tanács a saját maga kimentésére szolgáló bizonyítékokra hivatkozzon, a fellebbező által felhozott terhelő bizonyítékokat, így az IRISL, a SAPID és a HDSL felvételének megsemmisítését már nem vette figyelembe.
- 61 Erre válaszul a Tanács kifejti, hogy a megtámadott ítélet 56. pontjában a Törvényszék egyáltalán nem azt mondta ki, hogy a tulajdoni viszonyok nem játszanak szerepet a társaság feletti tulajdonjog vagy ellenőrzés értékelése során, hanem csupán annak megállapítására szorítkozott, hogy e tekintetben a döntő szempontot a befolyásgyakorlás lehetősége képezi.
- 62 Ami a Törvényszék által a megtámadott ítélet 59. pontjában megállapított valószínűsítő körülményeket illeti, a Tanács arra hivatkozik, hogy e körülmények összességének figyelembevétele lehetővé teszi azon megállapítás alátámasztását, amely szerint a Tanács nem követett el nyilvánvaló és nem kimenthető mulasztást vagy nyilvánvaló értékelési hibát a HTTS és az IRISL közötti kereskedelmi kapcsolatok terjedelmének megítélését illetően. Mindenesetre a Tanács szerint a fellebbező által e tekintetben felhozott érvek arra irányulnak, hogy megkérdőjelezzék a Törvényszék rendelkezésére álló bizonyítékok Törvényszék általi értékelését. Ennélfogva ezen érvek a fellebbezés keretében elfogadhatatlanok.
- 63 A Tanács egyébiránt rámutat arra, hogy a 2013. szeptember 6-i Bateni kontra Tanács ítélet (T-42/12 és T-181/12, nem tették közzé, EU:T:2013:409) a jelen ügy körülményei között nem releváns, mivel ez az ítélet nem a HTTS vitatott listákra történő felvételének megsemmisítése iránti keresetre vonatkozott.
- 64 Végül a Tanács azt állítja, hogy a 2017. február 17-i Islamic Republic of Iran Shipping Lines és társai kontra Tanács ítéletben (T-14/14 és T-87/14, EU:T:2017:102) a Törvényszék megerősítette az IRISL, a HDSL és a SAPID felvételének jogszerűségét. A Tanács mindenesetre emlékeztet arra, hogy a HTTS vitatott listákra történő felvételei nem minősülnek valamely uniós jogszabály kellően súlyos megsértésének, mivel az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa szankcióbizottságának jelentésén alapulnak, amely megállapította, hogy az IRISL három alkalommal nyilvánvalóan megsértette a Biztonsági Tanács 1747. (2007) sz. határozatával bevezetett fegyverembargót.
- 65 A Bizottság egyetért a Tanács érveivel. Ami az annak megállapítására alkalmazandó kritériummal kapcsolatos téves jogalkalmazást illeti, hogy valamely társaság milyen helyzetben gyakorol ellenőrzést egy másik jogi személy felett, vagy tulajdonosa annak, a Bizottság azt állítja, hogy nincs lényeges különbség egy társaság általi ellenőrzés, illetve az e társaság nevében való eljárás között, mivel e két helyzet szükségszerűen együtt jár bizonyos ellenőrzéssel, vagy legalábbis befolyásgyakorlással.

A Bíróság álláspontja

- 66 A második jogalap két részből áll.

- 67 Az első rész első kifogásával a HTTS lényegében arra hivatkozik, hogy a Törvényszék tévesen állapította meg, hogy a tulajdoni viszonyok nem minősülnek olyan körülménynek, amelyet figyelembe kell venni annak meghatározásakor, hogy a felperes az IRISL „tulajdonában vagy ellenőrzése alatt” áll-e.
- 68 A 961/2010 rendelet 16. cikke (2) bekezdésének d) pontja előírja az olyan személyekhez, szervezetekhez vagy szervekhez tartozó pénzeszközök és gazdasági erőforrások befagyasztását, amelyek – bár nem szerepelnek a Biztonsági Tanács releváns határozataiban – „a [...] 2010/413 [...] határozat 20. cikke (1) bekezdése b) pontjának megfelelően úgy minősülnek, mint amelyek [az IRISL] tulajdonában lévő vagy ellenőrzése alatt álló jogi személyek, szervezetek vagy szervek”.
- 69 A „tulajdonban lévő” és „ellenőrzése alatt álló” kifejezések 961/2010 rendelet általi használata az az iránti igényre ad választ, hogy a Tanács hatékony intézkedéseket hozhasson minden olyan személlyel, szervezettel és szervvel szemben, amely kapcsolatban áll az atomfegyverek elterjedésében közreműködő társaságokkal. Ebből következik, hogy a tulajdoni viszony vagy az ellenőrzés közvetlen vagy közvetett is lehet. Ha ugyanis e kapcsolatot kizárólag az említett személyek feletti tulajdonjog vagy közvetlen ellenőrzés alapján kellene megállapítani, akkor az intézkedések számos olyan módon – például szerződésen alapuló ellenőrzés vagy tényleges ellenőrzés révén – kijátszhatóak lennének, amelyek éppoly kiterjedt lehetőségeket biztosítanának valamely társaság számára a más jogalanyok feletti befolyásgyakorlásra, mint a tulajdonjog vagy a közvetlen ellenőrzés.
- 70 Amint arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 55. pontjában emlékeztetett, a „tulajdonban vagy ellenőrzés alatt álló társaság” fogalmának a korlátozó intézkedések területén tehát nem ugyanaz a hatálya, mint általánosságban a társasági jogban, amikor arról van szó, hogy jogilag egy másik kereskedelmi szervezet döntési irányítása alatt álló valamely társaság kereskedelmi felelősségét kell meghatározni.
- 71 A megtámadott ítélet 56. pontjában a Törvényszék kimondta, hogy valamely korlátozó intézkedés jogszerűségének értékelése során e fogalom valójában olyan helyzetre vonatkozik, amelyben az atomfegyverek elterjedésében közreműködő természetes vagy jogi személy befolyást tud gyakorolni egy másik olyan személy kereskedelmi választásaira, amellyel kereskedelmi kapcsolatot tart fenn, és még e két gazdasági szervezet közötti bármely jogi kapcsolat, tulajdoni viszony vagy a tőkében való részesedés hiányában is.
- 72 Márpedig meg kell állapítani, hogy a fellebbező által a megtámadott ítélet e pontjával szemben felhozott kifogás e pont téves olvasatán alapul.
- 73 Amint azt a főtanácsnok az indítványának 39. pontjában hangsúlyozta, az említett pontból nem tűnik ki, hogy a Törvényszék egyáltalán ne vette volna figyelembe a HTTS és az IRISL közötti esetleges jogi és tulajdoni viszonyt vagy a tőkében való részesedést, hanem csupán az, hogy az ilyen kapcsolat hiánya nem elegendő a „tulajdonban vagy ellenőrzés alatt” álló jogalanyként történő minősítés kizárásához.
- 74 Másként fogalmazva a Törvényszék megállapította, hogy jóllehet egy társasághoz fűződő jogi és tulajdoni viszony vagy a tőkében való részesedés bizonyos esetekben a tulajdonban vagy ellenőrzés alatt álló szervezet választásainak befolyásolásával kapcsolatos lehetőségben nyilvánulhat meg, ez nem képezi az ilyen befolyásgyakorlás elengedhetetlen feltételét.
- 75 A fentiek fényében meg kell állapítani, hogy a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot annak kimondásával, hogy egy társaság „egy másik szervezet tulajdonában vagy ellenőrzése alatt álló társaságnak” minősíthető, amennyiben az utóbbi olyan helyzetben van, hogy még a két gazdasági szervezet közötti bármely jogi kapcsolat, tulajdoni viszony vagy a tőkében való részesedés hiányában is befolyást tud gyakorolni az érintett társaság választásaira.
- 76 Az első rész első kifogását tehát mint megalapozatlant el kell utasítani.

- 77 Ami az első rész második kifogását illeti, amely szerint a 423/2007 rendelet és a 961/2010 rendelet nem teszi lehetővé olyan társaság felvételét, amely csupán az IRISL „nevében” jár el, meg kell állapítani, hogy a 961/2010 rendelet 16. cikke (2) bekezdése d) pontjának szövege kétségtelenül nem említi kifejezetten a valamely másik társaság nevében történő eljárást. Mindazonáltal az olyan intézkedések elfogadása érdekében, mint amelyeket a Tanács a HTTS tekintetében hozott, a valamely személy vagy szervezet ellenőrzése alatti eljárást, illetve az ilyen személy vagy szervezet nevében történő eljárást hasonlóan kell tekinteni.
- 78 Ezt a következtetést először is e rendelkezés céljának elemzése is alátámasztja, amely rendelkezés a jelen ítélet 69. pontjában felhívottakkal összhangban arra irányul, hogy lehetővé tegye a Tanács számára, hogy hatékony intézkedéseket hozzon az atomfegyverek elterjedésében közreműködő személyekkel szemben, valamint hogy megakadályozza az ilyen intézkedések kijátszását.
- 79 Az említett következtetést megerősíti továbbá a 961/2010 rendelet 16. cikke (2) bekezdése d) pontja szöveggörnyezetének elemzése is. E tekintetben a Bizottsághoz hasonlóan hangsúlyozni kell, hogy a 961/2010 rendelet 16. cikke (2) bekezdésének a) pontjában azonos súllyal szerepel a személyek vagy szervezetek tulajdonában vagy ellenőrzése alatt állás, illetve az ezek nevében vagy utasítására történő eljárás.
- 80 Ebből következik, hogy az első rész második kifogását mint megalapozatlant el kell utasítani, és ennél fogva az első részt teljes egészében el kell utasítani.
- 81 Ami a második jogalap második részét illeti, először is az arra alapított kifogást kell megvizsgálni, hogy a Tanács a HTTS nevének vitatott listákra történő felvételének időpontjában nem ismerte a megtámadott ítélet 59. pontjában felsorolt azon valószínűsítő körülményeket, amelyek alátámasztják a HTTS-nek az IRISL „tulajdonában vagy ellenőrzése alatt” álló társaságként történő minősítését.
- 82 Márpedig emlékeztetni kell arra, hogy – amint az a jelen ítélet 46. pontjából kitűnik – valamely uniós jogszabály kellően súlyos, az Unió szerződésen kívüli felelősségét megalapozó megsértését azon körülményekre tekintettel kell értékelni, amelyek között a szóban forgó intézmény a felrótt magatartás vagy a vitatott aktus időpontjában eljár.
- 83 Ezért a jelen ítélet 47. pontjában kimondottaknak megfelelően az intézmény a kellően súlyos jogsértés fennállásának vitatása érdekében még akkor sem hivatkozhat az érintett jogi aktus elfogadásakor figyelembe nem vett körülményekre, ha ezen intézmény véleménye szerint e körülmények megfelelően kiegészíthetők az e jogi aktusban kifejtett indokokat, vagy e jogi aktus elfogadása e körülményeken is alapulhatott volna.
- 84 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a tárgyaláson a Bíróság kérdésére válaszolva a Tanács megerősítette, hogy a 668/2010 rendelet és a 961/2010 rendelet elfogadásának időpontjában nem rendelkezett a megtámadott ítélet 59. pontjában felsorolt információkkal, így a Tanács az iratok vizsgálatának időpontjában nem értékelte ezeket az információkat.
- 85 A Bíróság a jelen ítélet 51. pontjában már megállapította, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a Tanács a szóban forgó jogi aktus elfogadásakor figyelembe nem vett körülményekre is hivatkozhat annak bizonyítása érdekében, hogy nem követte el a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető uniós jogszabály olyan kellően súlyos megsértését, amely megalapozná az Unió szerződésen kívüli felelősségét.
- 86 Ebből következik, hogy a Törvényszék szintén tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 60. pontjában lényegében úgy ítélte meg, hogy a HTTS vitatott listákra történő felvételekor a Tanács által figyelembe nem vett körülményekből kitűnt, hogy az említett intézmény nem követte el valamely uniós jogszabály kellően súlyos megsértését a HTTS és az IRISL közötti kereskedelmi kapcsolatok terjedelmének értékelése keretében.

- 87 Ebből következik, hogy a második jogalap második része első kifogásának helyt kell adni.
- 88 Ami az arra alapított kifogásokat illeti, hogy egyrészt a Tanács által figyelembe vett és a megtámadott ítélet 59. pontjában felsorolt valószínűsítő körülmények nem teszik lehetővé annak bizonyítását, hogy a HTTS az IRISL „tulajdonában vagy ellenőrzése alatt” álló társaság, másrészt pedig hogy a Törvényszék nem értékelte az említett valószínűsítő körülmények alapján a tulajdonban állás fokát és az ellenőrzés intenzitását, e kifogásokra nem szükséges választ adni, mivel a jelen ítélet 86. pontja már kimondta, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor az említett 59. pontban foglalt olyan információkat vett alapul, amelyeket a Tanács a HTTS vitatott listákra történő felvételekor nem vett figyelembe.
- 89 Következésképpen a második jogalap második részének helyt kell adni.

A harmadik és negyedik jogalapról

A felek érvei

- 90 A harmadik és a negyedik jogalap azon alapul, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot annak kimondásával, hogy egyrészt a Tanács nem sértette meg a HTTS vitatott listákra történő felvételével kapcsolatos indokolási kötelezettségét, másrészt pedig hogy valamely aktus indokolásának elégtelensége nem alkalmas az Unió szerződésen kívüli felelősségének megalapozására.
- 91 Ami a harmadik jogalapot illeti, a HTTS arra hivatkozik, hogy a Törvényszék a megtámadott ítélet 86. pontjában tévesen alkalmazta a jogot annak feltételezésével, hogy a jelen ügyben a 668/2010 rendelet alkalmazandó, és így a Tanács nem sértette meg a HTTS vitatott listákra történő felvételeivel kapcsolatos indokolási kötelezettségét.
- 92 A HTTS szerint ugyanis ez a rendelet a 961/2010 rendelet miatt „elavulttá” vált, amely utóbbi rendeletet a Törvényszék a 2011. december 7-i HTTS kontra Tanács ítélettel (T-562/10, EU:T:2011:716) az indokolás hibája miatt megsemmisítette.
- 93 Egyébiránt a Törvényszék által a HTTS vitatott listákra történő felvételeinek igazolása érdekében említett, a megtámadott ítélet 89. és 90. pontjában szereplő „kiegészítő” indokok olyan körülményeket képeznek, amelyek csak e felvételeket követően következtek be, vagy azokat csak e felvételeket követően hozták a Tanács tudomására, következésképpen azok az első jogalap keretében kifejtett okok miatt nem vehetők figyelembe.
- 94 A negyedik jogalapot illetően a HTTS szerint a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor a megtámadott ítélet 88. pontjában úgy ítélte meg, hogy az indokolási kötelezettség megsértése főszabály szerint nem alapozhatja meg az Unió szerződésen kívüli felelősségét. E tekintetben a fellebbező kifejti, hogy az indokolási kötelezettség tiszteletben tartása alapvető jelentőséggel bír a tekintetben, hogy valamely eljárás a jogállamiság elveit tiszteletben tartó eljárásnak legyen tekinthető. Következésképpen e kötelezettség megsértése a hatékony bírói jogvédelemhez való jog megsértését képezi. Egyébiránt a KKBP keretében elfogadott korlátozó intézkedések területén az indokolási kötelezettség maga után vonja a Tanács azon kötelezettségét, hogy beszerezze az ezen intézkedéseket igazoló információkat vagy bizonyítékokat annak érdekében, hogy vitatás esetén az említett információkat vagy az említett bizonyítékokat az uniós bíróság elé terjeszthesse.
- 95 A Tanács és a Bizottság a harmadik és a negyedik jogalap elutasítását kéri.

A Bíróság álláspontja

- 96 A harmadik és a negyedik jogalap szorosan kapcsolódik egymáshoz, így azokat együttesen kell megvizsgálni.
- 97 Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy a megtámadott ítélet 89. és 90. pontjára vonatkozó kifogások hatástalanok, amennyiben a megtámadott ítéletnek a Törvényszék által mellékesen kifejtett indokolása ellen irányulnak.
- 98 Ezt követően emlékeztetni kell arra, hogy – amint arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 84. és 85. pontjában rámutatott – a HTTS nevének az 668/2010 és a 961/2010 rendelettel történő felvételét e két rendelet nem azonos módon indokolta, valamint hogy a 2011. december 7-i HTTS kontra Tanács ítéletben (T-562/10, EU:T:2011:716) a Törvényszék kizárólag a 961/2010 rendelet jogellenességét állapította meg.
- 99 E körülmények között egyrészt a Törvényszék a megtámadott ítélet 86. pontjában helyesen állapíthatta meg, hogy a 961/2010 rendeletnek a 2011. december 7-i HTTS kontra Tanács ítélettel (T-562/10, EU:T:2011:716) történt megsemmisítéséből nem lehet arra következtetni, hogy a 668/2010 rendelet indokolási hiba miatt szintén jogellenesnek kell tekinteni.
- 100 Másrészt meg kell állapítani, hogy a fellebbező feladata volt – aki nem vitatta megsemmisítés iránti keresettel a 668/2010 rendelet jogszerűségét –, hogy a megtámadott ítélet alapjául szolgáló kereset keretében bizonyítsa az említett rendelet jogellenességét. Az uniós intézmények jogi aktusait ugyanis főszabály szerint megilleti a jogszerűség vélelme, és ennél fogva mindaddig joghatásokat váltanak ki, amíg azokat vissza nem vonják, megsemmisítés iránti kereset alapján meg nem semmisítik, illetve előzetes döntéshozatal iránti kérelem vagy jogellenességi kifogás következtében nem nyilvánítják érvénytelennek (lásd ebben az értelemben: 2015. október 6-i Schrems ítélet, C-362/14, EU:C:2015:650, 52. pont).
- 101 E körülmények között a HTTS jelen ítélet 91. és 92. pontjában kifejtett érvének nem lehet helyt adni.
- 102 Mindenesetre még annak feltételezése esetén is, hogy a fellebbező benyújtotta azokat a bizonyítékokat, amelyek alapján megállapítható a 668/2010 rendelet indokolás hiánya miatti jogellenessége, a HTTS kifogásai nem eredményezhetik az uniós jog olyan kellően súlyos megsértésének elismerését, amely megalapozná az Unió szerződésen kívüli felelősségét.
- 103 Rá kell ugyanis mutatni arra, hogy a korlátozó intézkedést bevezető jogi aktus indokolásának elégtelensége önmagában nem elégséges az Unió szerződésen kívüli felelősségének megalapozására (lásd ebben az értelemben: 2003. szeptember 30-i Eurocoton és társai kontra Tanács ítélet, C-76/01 P, EU:C:2003:511, 98. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 104 Ebből következik, hogy a harmadik és a negyedik jogalapot el kell utasítani.
- 105 A fenti megfontolások összességére tekintettel a megtámadott ítéletet hatályon kívül kell helyezni.

Az ügy Törvényszék elé történő visszautalásáról

- 106 Az Európai Unió Bírósága alapokmánya 61. cikkének első bekezdése szerint a Bíróság a Törvényszék határozatának hatályon kívül helyezése esetén az ügyet maga is érdemben eldöntheti, ha a per állása megengedi, illetve határozathozatalra visszautalhatja a Törvényszékhez.

- 107 A jelen esetben az első és a második jogalap vizsgálatának keretében megállapítottaknak megfelelően a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot azon első feltétel értékelésekor, amely a jelen ítélet 32. pontjában felidézett, az Unió szerződésen kívüli felelősségének megalapozásához teljesítendő feltételek részét képezi.
- 108 Ezenfelül a Törvényszék, miután a megtámadott ítélet 92. pontjában megállapította, hogy nem került sor valamely uniós jogszabály kellően súlyos megsértésére, nem folytatta le az Unió szerződésen kívüli felelősségének megalapozásához szükséges többi, kumulatív feltétel vizsgálatát (lásd ebben az értelemben: 2007. április 19-i Holcim (Deutschland) kontra Bizottság ítélet, C-282/05 P, EU:C:2007:226, 57. pont).
- 109 E körülmények között az ügyet vissza kell utalni a Törvényszékhez annak érdekében, hogy az először – anélkül, hogy alapul venné a Tanács által a HTTS vitatott listákra történő felvételek figyelembe nem vett bizonyítékokat – újból lefolytathassa az arra irányuló vizsgálatot, hogy esetlegesen sor került-e valamely uniós jogszabály olyan kellően súlyos megsértésére, amely megalapozhatja az Unió szerződésen kívüli felelősségét. Ezt követően, amennyiben e vizsgálat ilyen jogsértést tár fel, a Törvényszék feladata, hogy megvizsgálja az Unió szerződésen kívüli felelősségének megállapításához szükséges egyéb, a jelen ítélet 32. pontjában felidézett feltételeket.

A költségekről

- 110 Mivel az ügyet a Bíróság visszautalja a Törvényszék elé, a jelen fellebbezési eljárás költségeiről jelenleg nem kell határozni.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) A Bíróság az Európai Unió Törvényszékének 2017. december 13-i HTTS kontra Tanács ügyben hozott ítéletét (T-692/15, EU:T:2017:890) hatályon kívül helyezi.**
- 2) A Bíróság az ügyet visszautalja az Európai Unió Törvényszéke elé.**
- 3) A Bíróság a költségekről jelenleg nem határoz.**

Aláírások